

Stanovisko habilitační komise

k návrhu na jmenování uchazečky: **Mgr. Marta Filipová, PhD.**

docentkou pro obor: Dějiny výtvarných umění

Komise byla jmenována dne 24. 6. 2025

v oboru Dějiny výtvarných umění v tomto složení:

Předseda:	prof. Mgr. Ondřej Jakubec, Ph.D.	Katedra dějin umění FF UP
Členové:	prof. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D.	Ústav pro dějiny umění, FF UK
	doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D.	Historický ústav AV ČR
	doc. PhDr. Pavlína Morganová, Ph.D.	Vědecko-výzkumné pracoviště AVU
	doc. PhDr. Martin Horáček, Ph.D.	Katedra dějin umění FF UP

Vědecká rada Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci schválila na svém zasedání 18. 6. 2025 výše uvedenou habilitační komisi, která posoudila všechny předložené materiály. Po prostudování potřebných podkladů ve smyslu zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách, komise konstatovala, že jí byly předloženy všechny požadované doklady.

Komise rozhodla o stanovení tří oponentů habilitační práce s názvem *Czechoslovakia at the World's Fairs. Behind the Façade* (Budapest – Vienna – New York 2024).

Oponenty jsou:

prof. Nick Sawicki (Lehigh University)

prof. Chad Bryant (The University of North Carolina)

prof. Alena Pomajzlová (Seminář dějin umění FF MU)

Komise souhlasila s tématem přednášky pro veřejnost na Filozofické fakultě Univerzity Palackého s názvem „Interval ticha a šoková reakce. Přístupy k prostoru v československých pavilonech na meziválečných světových výstavách“

Přednáška proběhla dne 24. 9. 2025 za účasti 62 prezenčních posluchačů a 5 posluchačů online prostřednictvím aplikace Zoom.

Přednáška se zaměřila na fenomén recepce výstav a jisté „únavy z výstav“, patrné od konce 19. století a výrazně se projevující v rámci rozsáhlých světových expozic ve 20. století, které autorka dlouhodobě sleduje. Zaměřila se na meziválečné období, kdy organizátoři, návrháři a umělci hledali nové způsoby, jak návštěvníky zaujmout. Případové studie návrhů konkrétních pavilonů, v nichž autoři využívali aspekty psychologie, divadla a vizuální komunikace, přednášející nejen podrobně analyzovala, ale především zapojila do příslušného kontextu. Přednáška jasně představila výsledky analýzy vizuálních prostředků využívaných ve snaze adekvátně zaujmout pozornost veřejnosti. Po přednášce následovala bohatá diskuse, v níž přednášející reagovala na všechny dorazy a prokázala svou výbornou orientaci v tématu, jakožto i svou všeobecnou odbornou erudici.

Komise se na svém zasedání dne 6. 11. 2025 seznámila se s průběhem a kvalitou veřejné přednášky a s posudky oponentů.

Posudky byly získány od trojice specialistů na problematiku evropské moderny, v případě Nicka Sawického a Aleny Pomajzlové se jedná o historiky umění, Chad Bryant je historikem zaměřeným na evropské dějiny 20. století. Za podstatné komise pokládá, že dva posudky dodali zahraniční (severoameričtí) oponenti, což souvisí nejen s jazykem práce, ale především jejím dopadem do mezinárodního prostředí. Komise vzala na vědomí, že všechny tři posudky habilitační práce M. Filipové jsou **doporučující**.

Alena Pomajzlová oceňuje, jak se autorce podařil upozornit na pozadí výstav jako platformy pro komplexní prezentaci československého státu („...*autorce podařilo přesvědčivě doložit, že za kontrolovanou sebezprezentací se skrývaly zamlčované protiklady a konflikty skutečného života a reálných vztahů*“). Oceňuje přitom ohromující sumu materiálů a informací, které při tom shromáždila. Její závěry jsou jednoznačné: „*Prokázala schopnost nejenom klást otázky, ale také na ně hledat odpovědi. Její práce je velmi obsáhlá, kvalitně zpracovaná.*“ Chad Bryant zase oceňuje práci Dr. Filipové jako „*highly original*“ a dokládá její „*impressive scholarly range*“. Svůj posudek uzavírá jednoznačně pozitivním konstatováním: „*The book merits much praise and, as such, I recommend that it be accepted for habilitation and promotion.*“ Nicholas Sawicki v první řadě oceňuje mezinárodní dopad a význam prací M. Filipové: „*Dr. Filipová is in my opinion among the most influential Czech-born art history scholars who regularly publish in the English language, in addition to publishing scholarship in Czech.*“ Její výzkum, a zejména jeho dopady, pak dle něj „*has led her to have an especially strong and broad scholarly impact as an art historian, not only in the Czech Republic, where she is already today recognized as a leading mid-career scholar, but worldwide*“. Autor posudku si rovněž cení širokého materiálu, zejména archivního, s nímž se Dr. Filipová úspěšně vyrovnala. V závěru práci jednoznačně hodnotí takto: „*This is an absolutely superb book.*“

Komise tedy konstatovala, že všechny tři posudky hodnotí habilitační práci Dr. Marty Filipové jako doklad její vysoké erudice a oceňují vedle originálního tématu a přístupu zejména její zásadní mezinárodní dosah.

Ze tří navržených témat vybrala pro přednášku na vědecké radě Filozofické fakulty Univerzity Palackého s názvem „Československá lidovost“ (z)venku: Lidové umění u české a slovenské diaspory v USA mezi světovými válkami“.

Komise se dále shodla na tomto zhodnocení dosavadní činnosti uchazečky:

a) Pedagogická činnost

Pedagogická činnost Marty Filipové je neobyčejně rozsáhlá, a to nejen tematicky, ale i geograficky s ohledem na její dlouhé působení na univerzitách ve Velké Británii (University of Birmingham, University of Wolverhampton (Faculty of Arts a School of Art and Design), Newcastle University, Nottingham Trent University, Leeds College of Art and Design, University of Glasgow, Northumbria University).

Výukové zaměření Marty Filipové odpovídá její profesní specializaci. Ve svých kurzech (přednáškových i seminárních) se věnovala tématům orientovaným na problematiku střeoevropského umění v moderní éře, na fenomény modernity a modernismu, exhibition art history, zvláště s ohledem na světové výstavy, umění a design v Evropě 20. století, rovněž i na oblast dějin a teorie fotografie, fenomény těla/tělesnosti a identity, design a identita, kulturní identita a reprezentace (z mnoha např. přednášky Cultural Identities and Representations, Art and Design in Context, Design I–II, 1851–1925, The Body and Identity in late 19th and early 20th century Art či semináře The Local in a Global Context: Art and the Visual Culture in the 20th Century, Prague, Cracow and Budapest, Other Modernisms, Vienna and Beyond: Art and Architecture in Austria-Hungary ad.).

Rovněž počet obhájených prací zcela odpovídá dlouhodobému pedagogickému působení a inspirativnímu vlivu Marty Filipové. Na univerzitách ve Velké Británii a aktuálně (od roku 2019) na Masarykově univerzitě vedla řadu úspěšně obhájených závěrečných prací: 10 bakalářských, 14

magisterských a 1 disertací. V současnosti je na brněnské FF MU školitelkou dvou disertací. O její pozici svědčí také oponentury nejen diplomových, ale i disertačních prací.

Uchazečka svou kontinuální pedagogickou aktivitou ve Velké Británii i na Masarykově univerzitě v Brně, sahající již k roku 2007, splňuje bezesporu dané kritérium v rámci habilitačního řízení na FF UP, tedy povinnost pedagogické činnosti na vysoké škole v minimální délce tří let (v bakalářském a magisterském studijním programu).

(b) Výsledky výzkumu uchazečky a jejich přínos

Specializace Marty Filipové je pevně spojena s vizuální kulturou modernismu, moderního umění a designu, se zvláštním zaměřením na středoevropské (zejm. české a československé) meziválečné umění, světové výstavy, mezinárodní výstavy a související obecný fenomén národní identity v umění. Tento výzkum začala rozvíjet pozoruhodně právě ve Velké Británii, kde dlouhou dobu působila jako výzkumná pracovnice na univerzitách (University of Birmingham, University of Wolverhampton). Tento aspekt její vědecké činnosti pokládám za významný, neboť právě tímto svým výzkumem výrazně otevírala tématům středoevropské vizuální kultury 19. a 20. století cestu do mezinárodního oborového prostředí. Aktuální postavení uchazečky výmluvně dokládá její funkce vedoucí Centra pro moderní umění a teorii při Seminárii dějin umění FF MU (<https://modernartbrno.com/>), které zastřešuje řadu projektů, i mezinárodních, což odpovídá programově internacionálnímu profilu tohoto pracoviště a jejich aktivit, které Dr. M. Filipová zastřešuje.

Z hlediska konkrétních výstupů vedle publikované habilitační práce dokládají badatelskou práci Marty Filipové zejména její dvě monografie publikované v renomovaných zahraničních nakladatelstvích *Designing National Pavilions and Notions: Czechoslovakia and Baťa at Interwar Exhibitions* (Antwerp: Peristyle, 2024) a *Modernity, History, Politics in Czech Art* (New York: Routledge, 2020). Obě knihy dokládají dobře nejen profesní specializaci, ale také klíčové zapojení badatelských aktivit Dr. Filipové do mezinárodního oborového prostředí, v němž se pohybuje zcela přirozeně. Tomu odpovídá i její pozice ve výboru prestižní mezinárodní organizace Design History Society v Londýně, která se věnuje studiu historie designu. Podobně o témže svědčí role uchazečky jako posuzovatelky v zahraničních hodnotících grémiích (Estonian Research Council, The Council for Social Sciences and the Humanities of the Netherlands).

Dr. Marta Filipová je vedle svých tří zahraničních monografií autorkou následujících publikací: 15 kapitol v monografiích (z toho 8 v zahraničních), 13 studií v odborných periodikách, z toho 10 v zahraničních (např. *The Journal of Art Historiography*, *Journal of Design History*, *RIHA Journal* / *Journal of the Research Institutes of the History of Art*, *Études balkaniques* ad.). Třeba zdůraznit, že i v tomto případě jsou texty M. Filipové, zvl. zahraniční, vydávány v prestižních a renomovaných publikacích a nakladatelstvích (New York: Routledge, Antwerp: Peristyle, Oxford: Peter Lang, New York: Berghahn Books, Farnham: Ashgate Publishing, Paris: L'Harmattan, Řím: Viella). Také v rámci domácích publikací se viditelně projevuje odborná vazba uchazečky na klíčové oborové instituce (Praha, UMPRUM; Brno, MG; FF UP; FF MU).

K dalším jejím výstupům patří 10 studií v publikacích sborníkového charakteru, včetně klíčových platform sborníků ze sjezdů historiček a historiků umění, univerzitních akt, stejně jako textů na dalších oborových platformách. Podstatná je také role M. Filipové jako editorky tří důležitých kolektivních monografií a sborníků, z nichž jejich zaměření dobře prezentuje její zakotvení v otázkách teorie dějin umění (*Možnosti vizuálních studií: obrazy-texty-interpretace*, Brno, 2007), stejně jako její mezinárodní situovanost (*Cultures of International Exhibitions 1840-1940. Great Exhibitions in the Margins*, Farnham: Ashgate Publishing, 2015 či editování čísla časopisu *Centropa. A Journal of Central European Architecture and Related Arts* XII, 2012, č. 1). Významným ukazatelem odborného uznání je i počet citací, který činí 139 záznamů, přičemž drtivá většina (119) pochází ze zahraničních zdrojů (z toho 24 indexovaných v databázi Scopus, 7 ve WoS).

Komise se shodla, že mezi nejdůležitější publikace uchazečky patří bezesporu její tři zahraniční monografie (*Czechoslovakia at the World's Fairs: Behind the Façade*, 2024; *Designing National Pavilions and Nations: Czechoslovakia and Baťa at Interwar Exhibitions*, 2024; *Modernity, History,*

Politics in Czech Art, 2020), které dokládají nejen vysokou úroveň její vědecké práce, ale především mezinárodní relevanci, což vyjádřili oba zahraniční posuzovatelé habilitační práce Dr. Filipové.

Odborná činnost uchazečky tedy dle názoru habilitační komise nepochybně vykazuje výjimečnou úroveň; v rámci svých výzkumů dosahuje uchazečka významných a mezinárodně respektovaných výsledků, které přesahují hranice národního akademického prostředí. Z výše uvedeného je habilitační komise přesvědčena, že i v této oblasti Dr. Marta Filipová nejen splňuje dané kritérium v rámci habilitačního řízení na FF UP, ale že jej i výrazně překonává.

(c) Výzkumné (zahraniční) pobyty a zkušenosti

Vedle zmíněného dlouholetého profesního působení Dr. Filipové ve Velké Británii lze mezinárodní uznání vědecké autority uchazečky doložit její nesmírně rozsáhlou přednáškovou činností a aktivní účastí na konferencích, z nichž mnohé proběhly v zahraničí a v rámci mezinárodního odborného prostředí. Jejich počet je skutečně úctyhodný: 41 účastí na zahraničních konferencích, 6 zvaných přednášek v zahraničí. Na domácí půdě tomu sekunduje 8 účastí na konferenčních fórech a 6 zvaných přednášek. Ze zahraničních institucí, kde Marta Filipová prezentovala svůj výzkum, lze uvést např. Universität für angewandte Kunst Wien; University of Alberta, Edmonton; Technische Universität Wien, Leibnizinstitut für Geschichte und Kultur des östlichen Europas (GWZO), Hungarian Academy of Sciences, Budapešť; University of Cardiff, University of Cambridge, Columbia University, New York a na řadě dalších univerzitách a institucích v USA, jak dokládá příslušný seznam). Z výše uvedeného je zřejmé, jak přirozeně se Dr. M. Filipová pochybuje v akademickém prostředí, jak ve střeoevropském, tak v transatlantickém prostředí. O tom svědčí nejen její zahraniční studijní pobyty (University of Southern Denmark; Getty Institute, Los Angeles; The University of Chicago a The University of Illinois at Chicago; University of Berkeley, San Francisco), ale zejména její dlouholeté odborné působení na univerzitách ve Velké Británii.

Na základě mezinárodních odborných zkušeností uchazečky a jejích profesních kontaktů v zahraničí považuje habilitační komise daný internacionalizační aspekt za nadstandardní a bezesbtku odpovídající standardům habilitačního řízení na FF UP.

(d) Grantové projekty:

Dr. Marta Filipová díky svému dlouhodobému působení v zahraničí získala několik grantů ve Velké Británii: Arts and Humanities Research Council doctoral award (University of Glasgow); roční grant Early Career Research Award (University of Wolverhampton) a několik cestovních grantů od zahraničních výzkumných institucí. Její výraznou grantovou zkušeností byla účast uchazečky řešitelském týmu excelentního projektu „Continuity and Rupture in Central European Art and Architecture, 1918–1939 — CRAACE (CRAACE); 2019–2024 “ v rámci programového rámce Horizon 2020/ERC (Excellent Science). V současné době je hlavní řešitelkou projektu „Z venkova do světa. Lidové umění a kultura jako aktéři modernity“, 1918–1945 (GA24-10997S; 2024–2026). Dr. Marta Filipová se v období 2019–2025 rovněž podílela jako členka řešitelského týmu na několika interních grantech Masarykovy univerzity (Dějiny umění a Longue Durée: performativita a ekosystémy (MUNI/A/1715/2024; Sociální a environmentální kontexty vizuální kultury 1500–2000 (MUNI/A/1273/2022); Art and Culture in Central Europe (MUNI/CORE/0286/2024).

Také v oblasti projektové a grantové činnosti habilitační komise konstatuje, že dosavadní aktivity Dr. Filipové naplňují standardní požadavky kladené na uchazeče v rámci habilitačního řízení. Dr. Marta Filipová se kontinuálně zapojovala do řešení grantových projektů, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni, čímž prokazuje schopnost samostatné i týmové vědeckovýzkumné práce.

(e) Další aktivity

Aktivity Dr. Marty Filipové přesahují úzce vymezený rámec akademického prostředí a daří se jí rovněž dobře naplňovat tzv. třetí roli univerzity. Dokládá to také pozitivní hodnocení vedoucí Semináře dějin umění FF MU doc. R. Nokkaly Miltové: „*Svou expertizou Dr. Filipová také výrazně napomáhá v popularizaci moderního umění a designu v celé řadě popularizačních a propagačních akcí, kterých se za Seminář dějin umění zúčastnila (zejm. Noc vědců, projekt Úsměv Mony Lisy pro MjUNI).*“ Výsledkem toho je nejen 13 doložených popularizačních textů, ale také cílená orientace uchazečky na mediaci

vědeckovýzkumných výsledků širší veřejnosti prostřednictvím online nástrojů (zvl. webové prostředí projektů i jí vedeného Centra pro moderní umění a teorii: <https://craace.wordpress.com/>; <https://modernartbrno.com/>). Přínosná je také její činnost v různých grémiích v širším ekosystému oboru dějin umění, zvláště v rámci muzejního a galerijního prostředí (Cena Michala Raného, Společnost přátel Moravské galerie).

Závěrečné hodnocení

Dr. Marta Filipová představuje historičku umění s pevnou oborovou profilací, která v sobě koncentruje řadu témat (umění moderny, concept exhibition histories, národní identita apod.), především je ale schopna je chápat v souřadnicích aktuálních dějin umění. Pro ně je typické interdisciplinární, kontextuální a především ne-kanonické, řekněme „inkluzivní“ pojetí tohoto oboru, který je schopen překračovat mnohé hranice. V tomto smyslu je překračuje i uchazečka, nejen ve smyslu intelektuálním a metodologickým, ale svým silným mezinárodním zakotvením. Reprezentuje ve střední generaci nejen výraznou osobnost v domácím dějepis umění, ale její vizibilita je zásadní i v mezinárodní komunitě dějin umění a designu. O tom svědčí nejen její vědecká, přednášková a publikační činnost, ale i členství ve významných oborových grémiích, a to i zahraničních. Respektovanou pozici Dr. Filipové v oborové komunitě vyjadřuje i její aktuální členství v hodnotícím panelu P409 (Vědy o umění), GA ČR.

Komise se shodla, že Dr. Marta Filipová představuje významnou osobnost oboru dějin umění, jejíž výzkum na poli exhibition history a moderního umění napomáhá podstatně definovat a formovat disciplínu dějin umění ve smyslu aktuálních, a především originálních badatelských témat a jejích řešení.

Na základě výše uvedených skutečností dospěla habilitační komise k závěru, že uchazečka, Dr. Marta Filipová, plně splňuje veškeré odborné i pedagogické předpoklady pro jmenování docentkou v oboru dějiny umění. Habilitační komise proto **doporučuje** Vědecké radě Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci pokračovat v habilitačním řízení a předkládá návrh na jmenování uchazečky docentkou v uvedeném oboru.

Hlasování habilitační komise:

počet hlasujících: 5

počet hlasů kladných: 5

počet hlasů záporných: 0

zdržel se hlasování: 0

Hlasování proběhlo formou online ankety. Protokol o tajném hlasování je přiložen.

Na základě výsledku tajného hlasování **habilitační komise v souladu s § 72 zákona č. 111/1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů doporučuje VR FF pokračovat v řízení pro jmenování Mgr. Marty Filipové, PhD. docentkou pro obor Dějiny výtvarných umění.**

V Olomouci dne 6. 11. 2025

Podpisy členů komise:

prof. Mgr. Ondřej Jakubec, Ph.D.

příloha: Výsledek tajného elektronického hlasování

(Stanovisko komise podepisuje pouze předseda komise v případě, kdy se hlasuje o návrhu v tajném online hlasování. Dokládá se pak Protokolem o hlasování, a to v souladu s § 74 odst. 5 zákona o vysokých školách).

Výsledky ankety 'Stanovisko komise k pokračování habilitačního řízení Dr. Marty Filipové'

Počet odpovědi: 5

Neodpovědělo: 0

Souhlasíte s tím, aby Vědecká rada Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci pokračovala v řízení pro jmenování Mgr. Marty Filipové, PhD. docentkou pro obor Dějiny výtvarných umění.

Ano

5 hlasů

Ne

0 hlasů